

OPSLAG

Indkaldelse af ansøgninger

til

**Økologisk Forsknings-, Udviklings- og Demonstrations-
program (Organic RDD) 2011-2013:**

**Vækst, robusthed og troværdighed i øko-
logiske jordbrug, akvakulturer og fødeva-
resystemer**

Ansøgningsfrist den 13. september 2010 kl. 12:00

Økologisk Forsknings- Udviklings- og Demonstrationsprogram (Organic RDD)

Introduktion

I Grøn Vækst-aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti indgår et ønske om fremme af markedsbaseret økologi og at skabe rammerne for en markedsbaseret fordobling af det økologiske areal i 2020 i Danmark. Forskning, udvikling og demonstration udgør ifølge Grøn Vækst centrale instrumenter til at nå dette mål. Aftalepartierne bag Grøn Vækst, V, K og DF er enige om, at der af den ordinære finanslovsbevilling til Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) afsættes 40 mio. kr. årligt samlet over en treårig periode til økologiindsatser på 120 mio. kr.

Bestyrelsen for Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) indkalder, inden for en ramme på 92 mio.kr., ansøgninger til et økologisk forsknings-, udviklings- og demonstrationsprogram Organic Research, Development, and Demonstration (Organic RDD) under GUDP, som skal bidrage til opfyldelse af målsætningerne i Grøn Vækst-aftalen.

Fristen for modtagelse af ansøgninger er mandag den 13. september kl. 12.00

Fødevarerministeriet har finansieret to tidligere forskningsprogrammer FØJO I og II samt det igangværende FØJO III.

Organic RDD skal ikke betragtes som en direkte fortsættelse af Fødevarerministeriets tidligere økologiforskningsprogrammer, men som en økologiindsats, som dækker hele forsknings-, udviklings- og demonstrationskæden.

Organic RDD udgør en del af GUDP, som er etableret med det mål at skabe en sammenhængende forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats. Det betyder, at både forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter om økologi samles under ét program, hvor der tages udgangspunkt i de konkrete udfordringer for den økologiske sektor og ser, hvorledes udfordringerne bedst kan løses i kæden fra forskning til ibrugtagning af ny viden og ny teknologi ud fra en helhedsvurdering. Der lægges vægt på, at der i projekterne er samspil og synergieffekter med den fokuserede og styrkede forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats, der følger af Grøn Vækst og GUDP.

Opslaget er udarbejdet i samarbejde med Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer (ICROFS), idet ICROFS' bestyrelse i henhold til GUDP-loven skal afgive indstilling til bestyrelsen for GUDP om fokusområder m.v. i forbindelse med konkrete økologiindsatser.

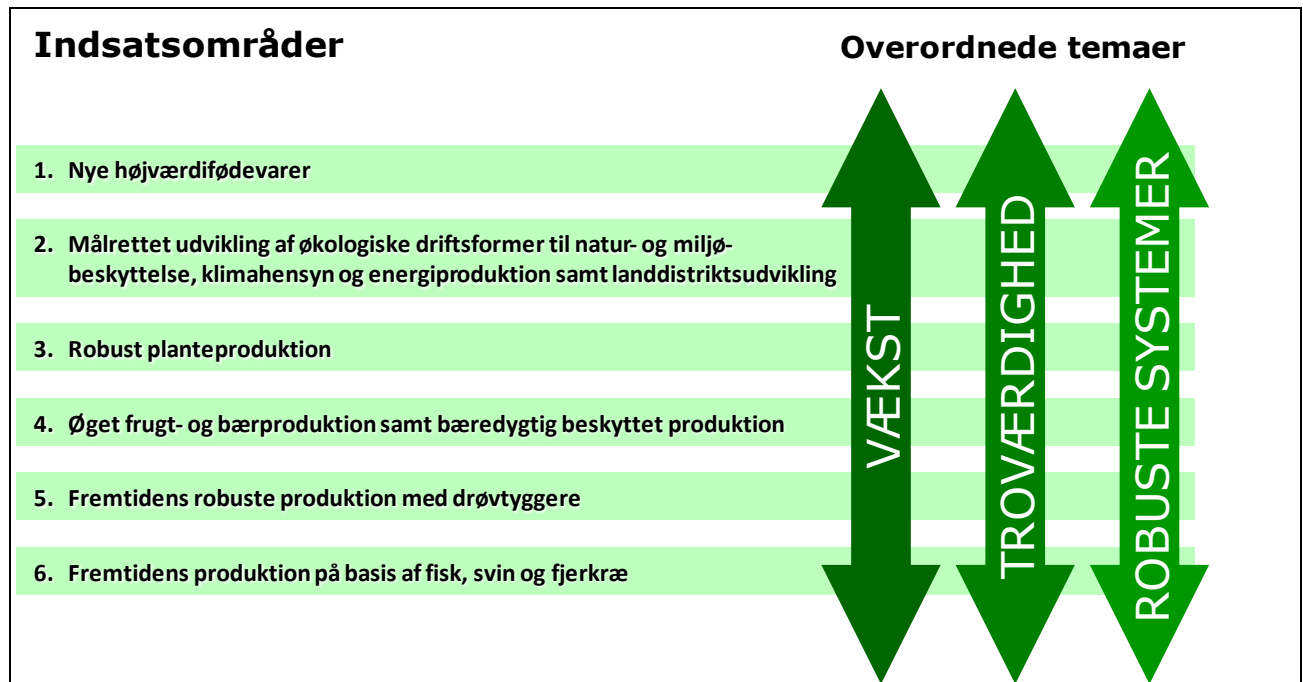
Organic RDD er bl.a. baseret på en vidensyntese¹ vedr. det danske økologiområde, og indsatsen skal ske i synergi med det europæiske forskningssamarbejde i CORE Organic og med en fortsættelse af det internationale udsyn, som er en naturlig konsekvens af det internationale perspektiv hos ICROFS.

De nedenfor nævnte indsatsområder omfatter hele forsknings-, udviklings- og demonstrationskæden.

¹ Udvikling, vækst og integritet i den danske økologisektor. Vidensyntese om muligheder og barrierer for fortsat udvikling og markedsbaseret vækst i produktion, forarbejdning og omsætning af økologiske produkter.

Det er desuden et ønske med dette program, at forskning, udvikling og demonstration for den økologiske delsektor kan gavne hele fødevarerektoren (både den økologiske og den konventionelle del), og at resultater fra den generelle forskning og udvikling, som er relevante for økologi, inddrages. For eksempel hvor den generelle forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats omkring et klimaneutralt landbrug kan indgå i de konkrete økologiske projekter; hvor resultater på f.eks. husdyrvel-færdsområdet i økologiprojekterne kan bruges i det konventionelle landbrug; og nye landvindinger omkring skånsomme forarbejdningsmetoder kan bruges i hele fødevarerindustrien.

Organic RDD har tre overordnede temaer: vækst; troværdighed; og robuste systemer. De tre temaer kobles med seks brede indsatsområder (figur).

Generelle prioriteringer

Under GUDP kan ydes tilskud til udviklings- og demonstrationsprojekter samt til forskningsprojekter, der skaber grundlag for gennemførelse af udviklings- og demonstrationsprojekter. Der ses gerne projekter, som både har en forskningsdel og tilhørende konkrete elementer af udvikling og/eller demonstration, gerne repræsenteret ved parter fra flere led i værdikæden og slutbrugere. Ud over nedenstående generelle kriterier, vil projekterne blive vurderet ud fra en række vurderingskriterier, jf. ”Vejledning om tilskud under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP)”.

Det forventes, at alle projekter forholder sig til de tre temaer, vækst, troværdighed og robuste systemer.

Projektbeskrivelserne bedes tydeligt forholde sig til følgende spørgsmål set i forhold til ét eller flere af programmets indsatsområder:

- Hvilke barrierer/udviklingspotentialer i den økologiske sektor vil projektet overvinde/understøtte, og hvordan vil dette bidrage til markedsbaseret vækst?
- Hvilke resultater af betydning for sektoren kan man forvente, og hvem er de primære målgrupper?

- Hvorledes sikres, at projektets resultater bliver omsat til praksis og, hvor det er relevant, bliver kommercialiseret?
- Hvordan er værdikædeperspektivet tænkt ind i projektet?

Desuden forventes alle ansøgninger at have en klar plan for formidling og effekt/anvendelse af resultaterne, som krævet i ansøgningskemaet.

Projekterne kan adressere udvalgte emner inden for ét eller flere af de seks indsatsområder, og der ses gerne projekter, som går på tværs af emnerne under et indsatsområde.

Hvem kan søge tilskud

Tilsagn om tilskud kan ydes til personer, virksomheder, brancheorganisationer, foreninger, selvejende institutioner og offentlige forskningsinstitutioner m.v. til gennemførelse af projekter indenfor de i opslaget afgrænsede temaer.

Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS) betragtes i tilskudsmæssig sammenhæng som private virksomheder.

Der kan ikke ydes tilskud til udenlandske forskningsinstitutioner og virksomheder, men de kan – efter særskilt begrundelse og konkret vurdering - indgå som eksterne rådgivere.

Der lægges vægt på, at projekterne – hvor det er relevant – gennemføres som samarbejdsprojekter i tværfagligt samspil mellem forskellige forskningsinstitutioner og virksomheder.

Tilbagebetaling af tilskud ved kommerciel udnyttelse af resultater.

I henhold til Lov om grøn udviklings- og demonstrationsprogram (GUDP) skal tilskud tilbagebetales ved opnåelse af et nettoprovenu i forbindelse med kommerciel udnyttelse af resultatet. Ved nettoprovenu forstås salgsindtægter fratrukket direkte og indirekte produktionsomkostninger samt omsætningsrelaterede omkostninger.

For yderligere oplysninger henvises til ”Vejledning om tilbagebetaling af tilskud..”, som kan findes på www.ferv.fvm.dk/gudp.

Overordnede temaer

Vækst

Det overordnede mål med Organic RDD er at sikre en fortsat vækst i den økologiske sektor, og dette ønskes opnået gennem forskning, udvikling og demonstration. Væksten skal først og fremmest være markedsbaseret og bygge videre på de sidste års succes med at introducere forbrugerne til et langt større udbud af økologiske varer, herunder en større diversitet af varer og en øget andel af højværdifødevarer. Det vil sige både en vækst i dansk økologisk primærproduktion, i antallet af varer og en værditilvækst på produkterne gennem forædling. Organic RDD-indsatsen skal således bidrage med grundlæggende viden om de elementer, som fastholder og skaber forøget omsætning og efterspørgsel uden at gå på kompromis med de grundlæggende økologiske principper, ligesom den skal bidrage med viden og udvikling inden for fødevarerforarbejdning. Viden, som tager hensyn til de økologiske værdier omkring f.eks. klima- og miljøhensyn, skånsom forarbejdning og forbrugernes generelle ønsker til nye højværdifødevarer.

Vækst handler også om vækst i primærproduktionen gennem et udvidet økologisk areal og højere produktivitet gennem nye produktioner på eksisterende arealer. Målet er at sikre tilstrækkeligt med råvarer og samtidig øge det økologiske areal, således at målsætningen i Grøn Vækst om en fordobling af det økologiske areal i 2020 kan nås. Organic RDD-indsatsen skal derfor bidrage til at skabe grundlag for en visionær udvikling af de økologiske bedriftsformer, herunder hvordan der kan skabes nye ejerformer, samarbejdsformer og bedriftsstrukturer samt skabes lokale arbejdspladser. Organic RDD skal bidrage til, at økologiske bedrifter i endnu højere grad lever op til de økologiske principper og konkret kan bidrage til natur- og miljømålsætninger, herunder mål i forbindelse med Vandrammedirektivet og Grøn Vækst-aftalen.

Øget brug af teknologi vil på mange områder kunne understøtte økologien. Samtidig er det nødvendigt at koble udviklingen med en teknologivurdering på baggrund af de økologiske principper som beskrevet i EU-forordningen¹ og i IFOAM's principper². Nye teknologier kan tænkes inden for mange områder; herunder forarbejdning, planteforædling, væksthuse og inden for primærproduktionen, hvor f.eks. robotter og IKT kan bidrage til at effektivisere bedrifterne. Brugen af IKT til intensiv monitorering af dyr og planter, næringsstofstrømme mv. kan bidrage som beslutningsstøtte i komplekse sammenhænge og sikre forebyggelse og optimal anvendelse af ressourcer gennem rettidige beslutninger. Endelig kan opgaver automatiseres, hvor pasning og pleje af dyr og planter kan udføres af robotter, uden at det går ud over kvalitet i produkter eller hensyn til miljø, arbejdsmiljø eller dyrevelfærd.

Til slut skal det nævnes, at udvikling af transparente og videnbaserede systemer, der giver øget værdiskabelse i hele værdikæden, vil være med til at understøtte væksten.

Troværdighed

Vækst i den økologiske sektor kan ikke skabes og fastholdes uden at fokusere skarpt på at udvikle økologien ud fra de grundlæggende værdier og principper, som deles af fx forbrugere, landmænd og dambrugere. Den nye EU-forordnings principper for økologisk dyrkning siger bl.a.:

Jordbundslivet og jordbundens naturlige frugtbarhed, jordbundens stabilitet og biodiversitet skal bevares og forbedres, jordpakning og jorderosion skal forebygges og bekæmpes, og planter skal hovedsagelig næres via jordbundens økosystem.

I forbindelse med akvakulturproduktion skal de naturlige vandøkosystemers biodiversitet, vandmiljøets vedvarende sundhed og det omgivende vand- og jordøkosystems kvalitet opretholdes.

Brugen af ikke-fornyelige ressourcer og eksterne input skal minimeres.

Dyresundheden skal opretholdes ved at styrke dyrets naturlige immunforsvar samt ved at udvælge passende racer og opdrætsmetoder.

Fødevarer skal forarbejdes med forsigtighed, helst ved anvendelse af biologiske, mekaniske og fysiske metoder.

Disse værdier, som inkluderer miljø, biodiversitet og dyrevelfærd, er også medvirkende til at gøre økologien til en vigtig bidragsyder til Grøn Vækst.

Ved at fokusere på, hvordan økologien i højere grad kan leve op til disse principper, sikres det, at den bliver et af fremtidens bud på en miljøvenlig primærproduktion, som kan understøtte indsatsen i forhold til Vandrammedirektivet, Natura2000 og en reduktion af pesticidforbruget.

¹ RÅDETS FORORDNING (EF) Nr. 834/2007 af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter.

² The Principles of Organic Agriculture, IFOAM: http://www.ifoam.org/about_ifoam/principles/index.html

Fokus på økologien som proces og metode til at opnå en bæredygtig fødevareresektor, frem for økologi som en statisk produktionsform (niche), bidrager til innovationsprocesser og nye metoder og produkter, som skaber merværdi for den økologiske sektor. Det gælder også på klima- og energiområdet, hvor økologiens bidrag til klimaindsatsen skal undersøges og udvikles både i et mere kortsigtet handlingsorienteret perspektiv og i et langsigtet perspektiv. Kulstofbinding, bioenergi og optimering af næringsstofstrømme er alle dele af et samlet kompleks, der både har muligheder og giver udfordringer, som kun kan løses ved en forskningsbaseret indsats.

Forskning, udvikling og demonstration skal således understøtte økologiens troværdighed ved at sikre, at den økologiske sektor til stadighed har mulighed for at forbedre praksis i forhold til sine principper og vigtige samfundsmæssige mål samt forbrugernes forventninger, at der er en åben dialog og en troværdig markedsføring, at økologiens fordele er dokumenterede, og endelig at bidraget i forhold til de samfundsmæssige behov udvikles og integreres.

Det internationale perspektiv bidrager til troværdigheden ved, at der på globalt niveau er fastlagt grundlæggende principper for økologi som i EU-forordningen og IFOAM's principper. Derudover er der flere indsatsområder, som har et internationalt perspektiv, f.eks. undersøgelser i forbrugerspørgsmål og klima, ligesom der er andre spørgsmål, som bedst løses ved et internationalt samarbejde.

Robuste systemer

Bæredygtig vækst må nødvendigvis udspringe af robuste systemer i både biologisk og økonomisk betydning. Robuste i biologisk forstand, hvor mangfoldighed, samarbejde med de biologiske processer, øget selvforsyning og dermed større uafhængighed af eksterne hjælpemidler fra gødning til energi skaber selv bærende systemer, der er ydedygtige (i biologisk forstand) og modstandsdygtige over for udefrakommende pres.

Som beskrevet i videnssynthesen ”Udvikling, vækst og integritet i den økologiske sektor”, som ICROFS udgav i 2008 på Fødevareministeriets foranledning, kræver udvikling af robuste dyrknings-systemer og bedrifter en indsats og opmærksomhed på flere områder samtidigt. Der kræves produktudvikling, teknologiudvikling, diversitet, brug af tilpassede sorter og racer samt dygtig driftsledelse, som alle skal udvikles med helheden for øje for dermed at resultere i høj produktivitet i landbrugssystemet set som en helhed. Det er vigtigt at være åben for en gentænkning af dyrkningskoncepterne således, at økologisk landbrug i højere grad udvikler sine egne robuste dyrkningssystemer og ikke alene baserer sig på ændringer i enkeltelementer i forhold til konventionelle dyrkningssystemer.

Den biologiske robusthed understøtter en nødvendig økonomisk robusthed, som kommer fra højt-ydende biologiske systemer, gode organisationsformer og en kontinuerlig udviklingsindsats, der indbygger og optimerer synergierne inden for systemet såvel som synergier med det omgivende samfund.

Den økonomiske robusthed kan fremmes af multifunktionalitet, bedriftssamarbejde og løbende innovation, men dette er delvist hypoteser, som bør underbygges af konkrete eksempler og nyudviklede systemer.

Forskning, udvikling og demonstration indenfor robuste systemer skal bidrage med helt grundlæggende viden om, hvorledes produktionsmetoder og bedriftsformer kan fremme økologiske støttefunktioner såsom jordens frugtbarhed og ydeevne, bestøvning og andre funktioner af levende hegn samtidig med, at man mindsker risici for langsigtede problemer med fx rodskrudt, skadedyr og parasitter. Generelt er der brug for mere viden om, hvordan funktioner og samspil mellem organismer over såvel som i jorden kan udnyttes innovativt på alle niveauer. For at landmanden kan overskue og udnytte dette i den daglige drift, er der behov for nye hjælpværktøjer, der f.eks. kombinerer nye sensorsystemer, moderne analysemetoder og beslutningsmodeller. Dermed sikres grundlaget for en høj og mangfoldig produktivitet i systemet.

Der er brug for fortsat udvikling af metoder til at opnå endnu bedre sundhed og dyrevelfærd, forebygge ukrudt og skadedyr samt sikre uafhængighed af eksterne hjælpemidler, ligesom der skal opbygges viden på nye produktionsområder. Forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsatsen skal ligeledes inddrage væsentlige samfundsproblematikker som energi og klima, natur og biodiversitet og inddrage disse elementer i udviklingen af produktionsmetoder og systemer. Endelig skal den økonomiske sammenhængskraft sikres både i det primære landbrugssystem og i hele fødevarekæden.

Indsatsområder

1. Nye højværdifødevarer

Formålet med indsatsen indenfor nye højværdifødevarer er gennem ny viden samt udnyttelse af eksisterende viden at sikre en markedsbaseret vækst for økologien. Ifølge videnssynet kan dette ske ved at sikre mangfoldighed og fornyelse i produkter, forarbejdning og afsætning. Organic RDD skal derfor bidrage til nye differentierede produkter af høj spisekvalitet og stor smagsmæssig diversitet baseret på skånsom forarbejdning ud fra innovative metoder. Organic RDD skal desuden bidrage til, at viden inden for procesteknologi, miljøteknologi, gastronomi, ernæring samt forbrugerpræferencer og -adfærd i højere grad tænkes sammen og kobles med de økologiske principper for fødevareproduktionen i hele værdikæden. Teknologivurdering, dokumentation af økologien, forståelse af samspillet og processerne i markedet i både nationalt og internationalt perspektiv samt metoder til inddragelse af forbrugernes engagement i økologisk produktion skal underbygge et stabilt og voksende marked.

Vækst: Organic RDD skal bidrage til en markedsbaseret vækst understøttet af produktinnovation og udvikling af ny forarbejdningsmetoder, som bevarer eller fremmer råvarernes indhold af smags- og sundhedsmæssigt betydende stoffer. Dette skal sikre et øget udbud af målrettede produkter både i større virksomheder, inden for food-service og gennem mikro-virksomheder og forarbejdning på gården. Viden om forbrugernes opfattelse af og ønsker til økologien er afgørende for at kunne udvikle og bevare høje markedsandele på langt sigt. Det er derfor vigtigt at udbygge økologiske markedskoncepter i hele værdikæden i dialog med forbrugernes forventninger og ønsker.

Troværdighed: I Organic RDD skal smag og sundhed i høj grad integreres med klima- og miljøhensyn samt dyrevelfærd gennem hele værdikæden og udvikle nye produktions- og forarbejdningskoncepter, som kan dokumenteres og kommunikeres – gerne i en engagerende dialog med forbrugere-

ren, herunder dokumentation for fair handel og bæredygtig produktion af ingredienser importeret fra udviklingslande.

Der skal udvikles skånsomme forarbejdningsmetoder, som følger de økologiske principper, herunder begrænser brug af tilsætningsstoffer til et minimum. Organic RDD kan desuden omfatte både en afklaring af hvilke forarbejdningsmetoder, der bruges i dag, holdninger og værdier hos både forbrugere og industrien samt fremtidige krav til udvikling af forarbejdning målrettet den økologiske sektor.

Robuste systemer: Organic RDD skal bidrage til en øget diversitet og forarbejdning af animalske og vegetabiliske højværdifødevarer og derved bidrage til en større værditilvækst og øge den økonomiske robusthed i den økologiske fødevarersektor. Udvikling og demonstration skal undersøge fordele og ulemper ved en kobling af forarbejdningen med primærproduktionen både gennem vertikal og horisontal integration.

Konkret ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på et eller flere af følgende områder:

- 1.1 Nye produktionskoncepter for sunde høj kvalitetsfødevarer med høj forbrugerpreference, der inddrager kvalitetsaspekter i hele kæden fra terroir (forstået som indvirkningen af det specifikke lokale dyrkningsmiljø), sort/race og gødningsniveau/fodring til høst/slagtning/*post-harvest*, opbevaring, forarbejdning og emballage. Målet er at frembringe mangfoldige høj kvalitetsprodukter med hensyn til udseende, sammensætning, smag, tekstur samt egnethed til at indgå som forskellige måltidselementer i food-service og sikre ernæringsrigtige måltidsleverancer. I indsatsen kan indtænkes nye typer husdyrsystemer, som kombinerer udnyttelsen af natur- og grøngødningsarealer, biodiversitet og miljø-/klimahensyn med dyrevelfærd og dokumenterbar produktkvalitet samt kombineret med en præcis og troværdig forbrugerkommunikation.
- 1.2 Skånsomme biologiske og mekaniske forarbejdningsmetoder, herunder innovative processer, som bevarer holdbarhed, smag, sundhed/ernæringskvalitet og funktionalitet og er i samklang med råvarenes egenskaber uden anvendelse af kunstige tilsætningsstoffer eller problematiske fysiske processer. Vurdering af nye teknologier på baggrund af sektorens behov, forbrugerholdninger og principperne i EU-forordningen samt IFOAM's principper.
- 1.3 Forbedret samarbejde om produktudvikling og markedsføring mellem store og små virksomheder og med detailhandelen, med henblik på at lette forbrugernes adgang til, viden om og køb af økologiske produkter. Inddragelse af internationale dimensioner af økologiske varekæder, herunder metoder til at fremme gennemsigtighed (transparency) og fairness ved import af økologiske varer og ingredienser fra udviklingslande.

2. Målrettet udvikling af økologiske driftsformer til natur- og miljøbeskyttelse, klimahensyn og energiproduktion samt landdistriktsudvikling

Formålet under dette indsatsområde er at sikre en udvikling af de økologiske driftsformer med henblik på øget omlægning og yderligere muligheder for at bidrage til samfundsmæssige målsætninger. Indsatsen skal skabe positive fremtidsbilleder for den kommende generation af økologer, og den skal udvikle og dokumentere den økologiske driftsforms bidrag på klima, natur- og miljøområdet. Desuden skal forskning, udvikling og demonstration tilvejebringe viden og metoder, som mindsker øko-

logisk fødevarerproduktions forbrug af energi og udledning af drivhusgasser, herunder produktion af energi på baggrund af biomasse og øge jordbundens mulighed for kulstofbinding.

Vækst: Mulighed for øget omlægning, især ved kobling af målrettet natur- og miljøbeskyttelse med specifikke produktionssystemer med markedspotentiale, herunder muligheden for omlægning af flere bedrifter i et sammenhængende geografisk område og nye bedriftstyper. Værditilvæksten kan også ske gennem integration mellem råvareproduktion og forarbejdning samt udvikling af oplevelsesøkonomiske aspekter. Produktion af vedvarende energi kan bl.a. ses som en mulighed for diversificering af indtjeningen på bedriften, og bioenergiproduktion kan give synergi med andre produktionsgrene og således opfylde flere samfundsmål og producere flere samfundsgoder.

Troværdighed: Organic RDD skal bidrage til at skabe synergi mellem vækst i det økologiske areal og samfundsmæssige målsætninger, f.eks. i forhold til natur og miljø. Tydeligere dokumentation af bidragene skal sikre øget troværdighed for forbrugeren og sikre den mest målrettede brug af økologi som policyværktøj. Det er desuden afgørende for økologiens troværdighed på sigt, at økologisk drift kontinuerligt mindsker sin afhængighed af fossil energi og forbedrer sig på andre klimaparametre. Organic RDD forventes at fokusere på de udfordringer og løsninger, som er specifikke for økologisk fødevarerproduktion, men må meget gerne bidrage til løsninger af relevans for andre sektorer.

Robuste systemer: Forskning, udvikling og demonstration bidrager til mere alsidige bedrifter, systemer og arealanvendelse, og der er en naturlig kobling til forskning, udvikling og demonstration under temaet robust planteproduktion. Desuden kan økonomiske og institutionelle aspekter vedrørende systemernes robusthed og samarbejdsformer indgå.

Konkret ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på et eller flere af følgende emner:

- 2.1 Udvikling af økologisk jordbrug som virkemiddel for beskyttelse af vandmiljø og den biologiske mangfoldighed og fremme af økologiske servicefunktioner på landskabsniveau og via rumlige udbredelser af økologiske bedrifter. Herunder udvikling af dyrknings- og afgræsningsmetoder til miljø- og naturforbedret praksis på bedriftsniveau og bidrag til kollektive natur- og miljøbeskyttelsesprogrammer i fx vandoplande og Natura 2000-områder, evt. i kombination med bioenergi.
- 2.2 Økologiske produktionssystemer som kombinerer energi-selvforsyning med opbygning af jordens frugtbarhed (kulstoflagring og god plantevækst). Der ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats i systemer, som kan bidrage til produktion af bioenergi, herunder fra flerårige afgrøder, og som inddrager en optimering af den arealmæssige udnyttelse således, at man gennem en kombination af dyrkning af fødevarer, foder og energi øger den samlede produktion på bedriften, herunder analyser af den økonomiske rentabilitet samt af mulighederne for at systemerne indgår i større energiforsyningssystemer.
- 2.3 Reduceret klimapåvirkning og energiforbrug i økologiske produktkæder, herunder betydningen af transport og mulighed for recirkulering af restprodukter til bioenergi. Lokale og regionale fødevarer- og energisystemer baseret på integration i et værdikæde perspektiv og tilpasning af elementer såsom lokal produktion og forarbejdning, kvalitetsfødevarer, naturpleje, recirkulering af næringsstoffer fra samfundet og følsomme arealer, vedvarende energi og transport.

- 2.4 Metoder til multikriteriel vurdering og dokumentation af klima-, natur- og miljøeffekter og andre positive og negative eksternaliteter af økologisk primærproduktion og fødevarekæder, herunder landdistriktsudvikling. Forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsatsen kan inddrage en evaluering af økologiens brug af landdistriktsordningerne samt samspil mellem dansk og udenlandsk økologisk produktion (synergi eller modsætning).
- 2.5 Udvikling og dokumentation af nye typer bedrifter og samarbejdsformer mellem bedrifter – såkaldte matrixbedrifter, hvor specialiserede driftsgrene integreres i en samlet organisering på tværs af ejerskaber – som øger muligheden for værditilvækst og stabilitet samt øget diversitet og natur- og miljøbeskyttelse gennem alsidighed og videreforarbejdning af kvalitetsprodukter. Modeller for nye økologiske landbrugsbedrifter, der med udgangspunkt i den nye landbrugslov kan fungere som attraktive fremtidsløsninger, herunder etablering for nye landmænd, mulighed for generationsskifte og skabelsen af et tilstrækkeligt kapitalgrundlag for driften samt nye ejer- og finansieringsformer. Analyse af elementer, som bidrager til den enkelte landmands risikoanalyse for omlægning, herunder både sociologiske og økonomiske problemstillinger.

3. Robust Planteproduktion

Formålet med indsatsen er at få øget viden om og erfaring i, hvordan økologiske støttefunktioner og mangfoldighed i sædskifte og i arealanvendelse kan udnyttes til at fremme robuste økologiske planteproduktioner inklusive grønsagsproduktion, herunder forbedret næringsstofhusholdning og jordfrugtbarhed. Desuden ønskes opbygget en økologisk planteforædling, således at økologisk jordbrug i fremtiden i højere grad kan benytte sorter tilpasset økologiske dyrkningsbetingelser og kvalitetskrav, herunder dyrkningssystemernes robusthed og mangfoldigheden af kvalitetsprodukter.

Vækst: Organic RDD skal bidrage til øget produktion og større driftssikkerhed gennem optimeringer i det agro-økologiske system både ved optimering af sædskifte, brug af en mangfoldighed af en-årige og flerårige afgrøder, efterafgrøder, grøngødning osv. samt forbedret driftsledelse baseret på en større forståelse af de biologiske, fysiske og biogeokemiske processer og understøttet af ny teknologi. Større fokus på kvalitetsegenskaber i plantematerialet, større diversitet af afgrøder og udvikling af nye kvalitetsprodukter til markedet baseret på lokalitetsspecifikke kvalitetsafgrøder understøtter den markedsdrevne vækst.

Troværdighed: Organic RDD skal forbedre økologiens muligheder for at leve op til principperne vedrørende en produktionsform, der bygger på "naturens systemer og kredsløb og bevarer og fremmer jordbundens, vandets, planternes og dyrenes velfærd og deres indbyrdes balance". Vigtige delmål er at eliminere afhængigheden af importeret gødning og halm fra konventionelle bedrifter. Udvikling af sorter tilpasset bedre rodvækst og udnyttelse af næringsstoffer under økologiske dyrkningsbetingelser vil fremme økologiens bidrag til samfundsmæssige målsætninger såsom reduceret næringsstofftab til vandmiljøet, ligesom en mangfoldighed af sorter målrettet specifikke kvalitetsprodukter bidrager til både forbrugerinteresser og understøtter ideen om økologisk jordbrug, der bygger på og tilbyder mangfoldighed.

Robuste systemer: Der fokuseres på forebyggelse og afgrøders naturlige evne til at forsvare sig over for sygdomme, skadedyr og ukrudtsproblemer, synergieffekter i mangfoldige sædskifter og arealanvendelse, inddragelse af nye afgrøder samt forbedret dyrkningspraksis og driftsledelse. God næringsstofhusholdning og øgning af jordens frugtbarhed er helt grundlæggende for et robust biologisk system. Mangfoldighed i sortsudvalget og det genetiske materiale giver bedre muligheder for lokal tilpasning til gavn for både dyrkningssystemernes robusthed, sorterens modstandsdygtighed over for sygdomme og mangfoldigheden af kvalitetsprodukter. Der kan også inddrages elementer af økono-

misk robusthed som følge af en stabil produktion, uafhængighed af indførte hjælpemidler, samt mulighed for at sælge flere ydelser i form af fødevarer, bioenergi m.m.

Konkret ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på et eller flere af følgende emner:

- 3.1 Robust økologisk planteproduktion og høj kvalitet gennem fremme og udnyttelse af økologiske støttfunktioner og funktionel biodiversitet gennem mangfoldighed i afgrødevalg, sædskifte og arealanvendelse. Desuden kan indgå nye metoder og teknikker til jordbehandling, planterpleje og behandling af efterafgrøder samt sensorer, automatisering, robotteknologi og anden ny teknologi til styring af ét- og flerårigt ukrudt og skadevoldere. Desuden innovative samarbejdsformer mellem specialiserede driftsenheder under hensyntagen til økonomi og arbejdsproduktivitet samt klima- og miljøpåvirkning.
- 3.2 Forsyning af afgrøder med næringsstoffer via bæredygtig recirkulering mellem økologiske bedrifter og udvalgte forarbejdningsvirksomheder, institutioner, husholdninger og bioenergiproduktion, herunder udvikling af beslutningsstøttesystemer til styring af økologiske afgrøders forsyning med N, P, K og andre næringsstoffer under forskellige dyrkningsbetingelser. Resultaterne skal understøtte den økologiske sektors mål om, at økologisk jordbrug bliver selvforsynende med næringsstoffer inden 2021.
- 3.3 Produktionssystemer til grønsagsproduktionen med optimal udnyttelse af sædskifte, vand og næringsstoffer, herunder innovative blandingskulturer og udvikling af biologiske, fysiske og andre ikke-kemiske metoder til forebyggelse og bekæmpelse af ukrudt, sygdomme og skadedyr samt forøget næringsstofforsyning fra rodzonen. Desuden inddragelse af aspekter som smag, lagringsstabilitet, egnethed til processering og sundhedsmæssig kvalitet samt markedets efterspørgsel.
- 3.4 Forædling af økologiske sorter, som f.eks. markørbaseret forædling eller brug af poly-gene populationer. Vægten lægges på markresistens, dvs. sorter med race-uspecifik modstandsdygtighed med bred genetisk basis mod sygdomme og skadedyr, planternes evne til at vokse under dyrkningsbetingelser med lav næringsstofftilførsel, dyrkningsrobusthed, konkurrenceevne over for ukrudt samt slutproduktets kvalitet.
- 3.5 Metoder og procedurer i fremavlen til sikring af en mere vital udsæd af grønsager og kornafgrøder med høj spireevne samt nye og bedre metoder til at forebygge og bekæmpe udsædbårne sygdomme.

4. Øget frugt- og bærproduktion samt bæredygtig beskyttet produktion

Formålet med indsatsområdet er både at investere i meget langsigtet viden som udvikling af resistente og robuste sorter, opsamling af viden om langsigtede konsekvenser af forskellige dyrkningssystemer og videreudvikling på baggrund af disse samt med mere kortsigtede indsatser at løse konkrete problemstillinger og øge dyrkningssikkerheden. Desuden er målet at udvikle en væksthusproduktion og andre former for beskyttet produktion i overensstemmelse med de økologiske principper, som kan strække sæsonen og øge variationen i udbuddet med mindst muligt energiforbrug og med høj produktkvalitet.

Vækst: At få en større dyrkningssikkerhed inden for frugt- og bæravlen er afgørende for at få en større produktion. Det vil endvidere fremme den markedsbaserede vækst at inkludere konkrete mar-

kedsrettede tiltag for frugt og bær, herunder arter og sorter der i speciel grad bidrager med sundhedsfremmende stoffer og/eller bidrager med specielle kvalitets- og smagsegenskaber, herunder egenskaber af betydning for forarbejdning. For økologisk, beskyttet produktion handler det om udvidelse af sæsonen og større variation i udbuddet.

Troværdighed: Det bidrager til den samlede troværdighed for økologien, at alle basisråvarer, der naturligt kan dyrkes i Danmark, også kan dyrkes økologisk. Forskning, udvikling og demonstration inden for beskyttet produktion kan inkludere elementer, som relaterer til dilemmaer for de økologiske væksthusholdninger i forhold til de økologiske principper, herunder energiforbrug, dyrkningspraksis – direkte i jorden eller i afgrænsede bede – og gødningsstrategier.

Robuste systemer: Udviklingen af frugt- og bæravl skal baseres på dens plads i et robust system både for produktionen selv og – hvor det er relevant – i samspil med andre produktioner samt den beskyttede produktion. Organic RDD kan omhandle robusthed i systemet i sig selv eller som en del af blandede bedrifter og adressere relevante aspekter omkring sædskifte, robuste sorter, jordfrugtbarhedens betydning, næringsstofhusholdning samt økonomi og arbejdskraftforbrug.

Konkret ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på et eller flere af følgende emner:

- 4.1 Forbedrede værktøjer og risikomanagementstrategier til styring af alvorlige skadevoldere i frugt- og bær dyrkningen, set i forhold til markedets krav og forventninger. Herunder forebyggelsesstrategier såsom sortsvalg, fremme af nyttedyr, gødningstildeling, beskæring og andre dyrkningsmæssige tiltag, som kan minimere angreb af skadedyr og svampesygdomme samt udvikling af biologisk, fysisk og anden alternativ bekæmpelse af skadevoldere. Desuden kan inddrages aspekter vedrørende økologiske dyrkningssystemers langsigtede konsekvenser på skadedyrs og nyttedyrs populationsudvikling.
- 4.2 Udvikling af frugtproduktionen i et samspil med andre produktioner, således at det biologiske system optimeres og den økonomiske risiko spredes under hensyntagen til bl.a. kvaliteten og markedsføringen af de forskellige produkter, driftsøkonomi, energi- og næringsstofudnyttelse samt biodiversitet.
- 4.3 Udvikling af forbedrede dyrkningsmetoder for enkeltafgrøder som også inkluderer dyrkningsmetodens indflydelse på smag og produktkvalitet (herunder eventuelt forarbejdningsegenskaber) samt høstmetoder og lagring tilpasset specifikke koncepter og afsætningsformer.
- 4.4 Metoder til udvikling og forbedring af dyrkningspraksis i økologiske væksthusholdninger og anden beskyttet produktion med inddragelse af f.eks. klimastyring, gødningstildeling og -udnyttelse, forebyggelse og biologisk bekæmpelse af sygdomme og skadedyr, optimal vanding i forhold til vækst, smag og lavt vandforbrug samt brug af IKT til at understøtte management på disse områder. Desuden kan inddrages kvalitet, arbejdskraftforbrug, arbejdsmiljø samt økonomi og markedsadgang.

5. Fremtidens robuste produktion med drøvtyggere

Formålet med forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsatsen er at udvikle driftsmetoderne inden for kvæg og andre drøvtyggere med fokus på husdyrvelfærd og -sundhed, miljø- og klimakonsekvenser af husdyrholdet, interaktion mellem husdyrhold og planteproduktion generelt og endelig optimeret management, også af store besætninger og teknisk effektivitet.

Vækst: Mange økologiske malkekvægsbedrifter har store besætninger og stiller store krav til driftsledelse, herunder sygdomsforebyggelse og håndtering af udearealer samt tildeling af foder, hvilket kan være en begrænsning for vækst i denne delsektor. Der er desuden behov for mere viden om økologisk produktion af de små drøvtyggere, får og geder, for at fremme vækst i denne produktion. Mulighederne for at målrette udviklingen af animalske højværdiprodukter inddrages i et værdikædeperspektiv.

Troværdighed: Dyrevelfærd er et hovedparameter både i forhold til den økologiske sektors principper og værdier og hos den økologiske forbruger som begrundelse for køb af animalske produkter. Dette inkluderer også aspekter som opfødning og velfærd blandt kalve og uafhængighed af konventionel halm.

Robuste systemer: Drøvtyggere i det økologiske dyrkningssystem giver en række fordele i samspillet mellem planteproduktion og husdyrproduktion. Dette samspil kan yderligere forbedres gennem bedre brug af sædskifte og samarbejde mellem bedrifter.

Konkret ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på et eller flere af følgende emner:

- 5.1 Optimale græsningssystemer til både små og store drøvtyggere, der tilgodeser naturlig adfærd. Herunder styring af næringsstoffer og anvendelse af nye foderafgrøder som cikorie, der samtidig sikrer dyrenes sundhed og produkternes kvalitet, gerne under inddragelse af markedets muligheder og forventninger. Desuden tiltag til forbedret smittebeskyttelse og lavere infektionsgrad, bl.a. ved optimeret anvendelse af vacciner og serumprodukter.
- 5.2 Kalvesundhed og trivsel fra fødsel, i perioden med udbinding på græs og til kælvning/slagtning.

6. Fremtidens produktion af svin, fjerkræ og fisk

Formålet med forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsatsen er i højere grad at udvikle driftssystemer for fisk og andre enmavede dyr, som er knyttet til et økologisk robust system og i højere grad udnytter dette til optimal produktion, dyrevelfærd og i markedsføringen af højværdiprodukter.

Vækst: Produktionen af fisk og andre enmavede dyr adskiller sig væsentligt fra den konventionelle produktion, hvilket er en vigtig årsag til, at disse produktionsgrene udgør en meget lille andel af den samlede produktion sammenlignet med fx den økologiske mælkeproduktion. Organic RDD skal bidrage til, at disse forskelle i produktionsform (fx krav om udendørs arealer) i højere grad bliver et markedspotentiale (kvalitet og dyrevelfærd) frem for en økonomisk barriere.

Troværdighed: Dyrevelfærd er et hovedparameter både i forhold til den økologiske sektors principper og værdier og hos den økologiske forbruger som begrundelse for køb af animalske produkter. Der skal også inddrages aspekter som kastration og modstandsdygtighed over for zoonoser hos dyr samt fiskesundheds- og velfærdsparametre.

Robuste systemer: Der skal arbejdes på i højere grad at indpasse de enmavede dyr i et sammenhængende robust system, herunder forbedret dyrevelfærd, mindre næringsstofudledning og bedre integration af planteproduktion i sammenhæng med husdyrproduktionen.

Konkret ønskes en forsknings-, udviklings- og demonstrationsindsats på et eller flere af følgende emner:

- 6.1 Videreudvikling af økologisk svineproduktion integreret med udvikling af diversificerede produkter på basis af produktionsmetode, anderledes genotyper og slagtevægt. Herunder metoder, der mindsker miljøbelastningen, bl.a. ved i højere grad at integrere arealanvendelsen og bruge rodeadfærden som en ressource (gerne med inddragelse af IKT og automatisering), samt metoder, som eliminerer behovet for kastration af grise og/eller fremmer dyrenes naturlige modstandskraft mod smitte.
- 6.2 Nye produktionsmetoder til fjerkræopdræt som kombinerer effektivitet og dyrevelfærd. Herunder forsyningen af essentielle aminosyrer ved 100 pct. økologisk fodring, muligheder og udfordringer ved at integrere ægproduktion med anden produktion såsom frugtproduktion og endelig at undersøge problemer og muligheder omkring brugen af udearealet (fx dioxin og fugleinfluenza) samt forbedring af dyrenes modstandskraft.
- 6.3 Forbedrede systemer til økologisk akvakultur, herunder drifts- og produktionsstrategier, som sikrer produktivitet, høj sundhedsstatus og produktkvalitet igennem værdikæden. Fokus kan være på optimeret anvendelse af økologiske afgrøder til delvis erstatning for fiskemel og fiskeolie i foder til økologiske regnbueørreder og andre fisk, herunder løsning af de hermed forbundne problemstillinger vedrørende essentielle aminosyrer, omega-3 fedtsyrer og fosforoptag samt anti-nutritionelle faktorer. Desuden fokus på optimering af optag og omsætning i relation til fordøjelighed, vækst og foderudnyttelse set i forhold til minimeret næringsstofab og miljøpåvirkning samt spisekvalitet og ernæringsværdi af den salgsklare fisk i forhold til markedsføring af økologiske fisk som et sundt produkt.

Ansøgningsprocedure

Ansøgning om tilskud sendes med frist den 13. september 2010 kl. 12:00 til FødevarerErhverv på et særligt ansøgningsskema.

Ansøgningen skal indsendes i to pdf filer, som hver især indeholder alt materialet (hovedansøgning, budgetskemaer, deltagerskemaer samt CV'er).

(en version som **ikke** er scannet, samt en underskrevet version, som kan være scannet).

Pdf filerne indsendes elektronisk til GUDP-kontorets e-postkasse:

gudp-kontor@ferv.dk i pdf-format. I e-postens emnefelt angives: Organic RDD.

Ansøgninger kan afvises uden realitetsbehandling, såfremt den tidsfrist eller de krav, der fremgår af dette opslag, ikke overholdes, eller hvis ansøgningsskemaet ikke er udfyldt korrekt.

Ansøgningerne skal udarbejdes på engelsk.

Til udfyldelse af ansøgningsskemaet har du brug for at læse følgende:

- Opslag
- Vejledning om tilskud under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP)
- Guide til udfyldelse af ansøgningsskemaet

Ansøgningsskema samt ovennævnte ansøgningsmateriale kan findes på: www.ferv.fvm.dk/gudp

For mere specifikke oplysninger om bl.a. tilskudssatser, tilskudsberettigede udgifter, med-/egenfinansiering, krav til ansøgningernes indhold, den videre proces efter ansøgningerne er indsendt til Fødevarerhverv, herunder vurderingskriterier ved behandling af ansøgningerne, henvises til ”Vejledning om tilskud under Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP)”.

Den videre proces

- Bestyrelsen for ICROFS har en central rolle ved vurderingen af ansøgningerne, og nedsætter en programkomité til bedømmelse af ansøgningerne under iagttagelse af generelle regler om habilitet og fortrolighed.
- Et ekspertpanel, som er godkendt af Det Strategiske Forskningsråd, foretager en vurdering, herunder forskningsfaglig bedømmelse af ansøgninger, som indeholder et forskningsselement.
- For ansøgninger med forskningsaktiviteter, som af ekspertpanelet er bedømt til ikke at have tilstrækkelig forskningsfaglig kvalitet (4) kan forskningsdelen ikke støttes.
- ICROFS programkomité vurderer alle ansøgninger og på baggrund af egne og ekspertpanelets evalueringer indstiller programkomitéen til ICROFS bestyrelse en
- en prioriteret liste over, hvilke projekter der bør bevilges tilskud inden for programmets rammer.
- ICROFS bestyrelse indstiller på baggrund af programkomitéens vurdering et begrundet forslag til programsammensætning til GUDP-bestyrelsen.
- GUDP-bestyrelsen træffer på grundlag af indstillingen fra ICROFS' bestyrelse afgørelse om sammensætningen af økologi-programmet.
- Ansøgerne vil herefter modtage tilsagn om tilskud eller begrundet afslag. Ansøgere, som opnår tilsagn fra Organic RDD programmet, kan forvente svar i december 2010.

Ansøgere må være forberedt på, at enkelte projekter kan foreslås samlet til større samarbejdsprojekter og/eller, at projekterne organiseres i sammenhængende netværk med henblik på at styrke samarbejde og vidensdeling mellem beslægtede områder.